

ВАРЛАМ ШАЛАМОВ

СИНИ БОРОВИНКИ

Превод от руски: Александър Талаков, 1994

chitanka.info

Фадеев каза:

— Чакай, аз ще поприказвам с него — приближи се до мен и отпусна приклада на пушката до главата ми. Лежах в снега, прегърнал дънера, който бях изпушнал и който не можех да вдигна, за да заема с него своето място в колоната от хора, слизащи по склона — всеки беше нарамил по една трупа, цепеница, кой по-голяма, кой по-малка; всички бързаха да се приберат — и конвойт, и затворниците, — всички бяха изгладнели, спеше им се, страшно им бе омръзнал безкрайният зимен ден. А аз — аз лежах в снега.

Фадеев винаги говореше със затворниците на „вие“.

— Слушайте, старче — рече ми той, — как така умник като вас да не може да носи една цепеница, така да се каже, една съчка. Вие сте явен симулант. Вие сте фашист. Във времето, когато родината ни се сражава с врага, вие ѝ създавате пречки.

— Не съм фашист — казах, — просто съм болен, гладен човек, фашистът си ти. Нали четеш по вестниците как фашистите избиват старци. Помисли как ще разправяш на годеницата си какво си правил на Колима.

Беше ми все едно. Не можех да понасям червенобузестите, охранените, ситите, добре облечените, не ме беше страх. Свих се, за да предпазя корема си, но и това беше отколешно, инстинктивно движение — изобщо не се страхувах от удари в корема, Фадеев ме ритна по гърба. Изведнъж ми стана топло, вместо да ме заболи. Ако умра — толкова по-добре.

— Слушайте — рече Фадеев, като ме обърна с върховете на ботушите си с лице към небето. — Вие не сте първият, с когото работя, виждал съм мнозина като вас.

Приближи се още един от конвоя — Серошапка.

— Дай да те видя, че да те запомня. Я колко си бил зъл и грозен. Утре ще те гръмна със собствената си ръка. Разбра ли?

— Разбрах — казах, като се изправях и плюех солена, кървава слюнка. Помъкнах дънера, освиркван, навикван и псушен от другарите си — бяха притихнали, докато ме биеха.

На другата сутрин Серошапка ни изкара на работа — да събираме в изсечената още миналата зима гора всичко, което може да се изгори в ламаринените печки. Дърветата бяха сечени в сняг — та

пъновете им бяха високи. Изкоренявахме ги с лостове, режехме ги с триони и ги подреждахме.

По отделните оцелели дървета около мястото, където работехме, Серошапка окачи „жалони“ — стиски усукана жълта и сива трева, — като по този начин очерта границите на „зоната“.

Нашият бригадир накладе огън на едно възвишение — за Серошапка, понеже по време на работа само конвойт можеше да се топли, — надомъкна дърва.

Ветровете отдавна бяха издухали снега. Замръзналата, покрита със скреж трева се хълзгаше в ръцете ни и променяше цвета си от докосването на човешки длани. По купчинките пръст леденееха ниски храсти планинска шипка, тъмнолилавите замръзнали плодове бяха невероятно ароматни. Още по-вкусни бяха червените боровинки, попарени от студа, презрели, станали тъмносиви... На късите си прави дръжки висяха и други боровинки — яркосини, сбръчкани като празни пунгии, ала запазили тъмния си синкавочерен сок с вкус, който не може да се опише.

Всички те, попарени от студа, нямаха нищо общо с узрелите, сочни плодове. Вкусът им бе много по-изтънчен.

Рибаков, човекът, с когото работех, пълнеше с боровинки една консервена кутия по време на „почивката за цигара“ и дори в минутите, когато Серошапка не гледаше към нас. Ако успееше да напълни кутията, готвачът на охраната щеше да му даде хляб. Заниманието на Рибаков беше станало изведнъж много важно.

На мен никой не ми бе възложил такова нещо, затова ядях боровинките, като внимателно и в същото време лакомо притисках с език всяка една към небцето си — сладкият, ароматен сок за миг ме опиваше.

Не смятах да помагам на Рибаков, а и той не би пожелал — в такъв случай би трябвало да си поделим хляба.

Консервената му кутия се пълнеше много бавно, почти не виждахме повече боровинки и без да забележим, докато работехме и събирахме зърнцата, се приближихме до границата на „зоната“ — стиските трева увиснаха над главите ни.

— Виж — рекох на Рибаков. — Да се връщаме.

А малко по-нататък имаше купчинки пръст, покрити с шипки, със сини и червени боровинки... Отдавна ги бяхме забелязали.

Дървото, на което висеше знакът, трябва да беше на два метра от тях.

Рибаков ми посочи кутията, все още полупразна, сетне кимна към залязващото слънце и започна бавно да се приближава до омагьосалите го боровинки.

Сухо отекна изстрел и Рибаков падна по лице сред купчинките. Серошапка се развила, като размахваше пушката:

— Не го пипайте, оставете го там!

След това зареди оръжието и стреля още веднъж. Знаехме какво значи този втори изстрел. Знаеше го и Серошапка. Изстрелите трябва да са два — първият е предупредителен.

Рибаков изглеждаше неочеквано малък. Небето, планините и реката бяха огромни — един Господ знае колко хора може да бъдат проснати по пътеките на тези планини, сред купчинките пръст.

Консервената кутия на Рибаков се беше търкулнала на страна, успях да я взема и да я скрия в джоба си. Може би щяха да ми дадат хляба на мен — нали знаех за кого работеше Рибаков.

Серошапка спокойно строи малката ни група, преброи ни, изкомандва да тръгваме и ни поведе към лагера.

Докосна ме по рамото с дулото на пушката си и аз се обърнах.

— Исках тебе — рече Серошапка, — ама не се набута там, гад такъв!...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.